

Petri Csathó Ferenc versei

Riport

A barna nő azt mondja: ismeri; kereskedő volt, kiskereskedő. Egy vashordó mellett fekszik a járdán. Az arca nem karakteres, az ilyen arcot nehéz megjegyezni. A szája nyitva van picit — mintha utószor istenhez szólna, mintha maga a panaszfal volna a vashordó mögött a fal. Akáclevél zörög a szélben, s csomagolópapír, amivel letakarják. Ilyet is árult, mondja a barna nő, és persze kéket is. A szállítókra várunk.

A próféta

Volt neki három kereke
volt neki kilenc gyerek

Előbb világot váltott
aztán udvart söpört

Később ápolók jöttek érte

Delfinek a parton

KORMOS ISTVÁN EMLÉKERE

A zöld-fehér Üllői úti pályán megáll a labda, nem gurul tovább; piros delfinek Jersey kék vizéről halálhírdre partra úsznak, verdesnek ezüst szárnyaikkal, tátognak a sívó homokban, világkerek szemük kiszárad. Normandiában és Hungáriában csönd keríti kompániákat; bor nem folyik ki a palackból, nem gyulladnak cigarettáink, rólad beszélünk szótlan szájjal, máskor hangos ökörfiókák, nullás gép sarlózza hajunkat — lennének Yorick, ha itt lehetnél, kezembe vennéd koponyánkat folyóvízűtánád foszló hitünket, vackorvilág fakó egére rajzolódnánk zenét és bohócot.

Arckép hétéves korából

Ottra pisze kopasz a zakója majdnem térdéig a tanítónő följegyezte róla: titokban regényeket olvas a pad alatt s neki még nem valókat ezért, s hogy ne állítsák örsgyűlés elé önkritikát gyakorolt zászlólevonás után szeme kék arca ovális különös ismertetőjele: nincsen

Érminsdszenti heraldika

A helység címerében
A költő mellényei láthatók
A pirosakat
A forradalomhoz
A fehéreket
A szerelemhez
A zöldeket
A magyar ugarhoz viselte
A költő

Iskolateremtő tudós volt

Emlékezés Hetényi Gézára

Holnap, január 29-én lesz 25 éve, hogy Hetényi Géza egyetemi tanár, akadémikus, a szegedi I. sz. Belgyógyászati Klinikájának igazgatója meghalt. Huszonöt év nagy idő, s egyre nő azoknak a száma, akiknek e név említése keveset mond, viselőjének személye a múlt minden eltakaró kódéba vész. Ezért szeretném emléket röviden felidézni éppen a szegediek előtt, hisz életének, tudományos tevékenységének aranykora ehhez a városhoz, a szegedi egyetemhez kötődött. Nagy emberekre történő visszaemlékezések olvasásakor mindig az a visszás érzésem van, hogy írójuk a szeretet, tisztelet és kegyelet súlya alatt nem az élő embert, hanem annak szoborrá merevedett idealizált alakját vetíti elének. Hetényi Géza nagyságát nem az adta, hogy voltak emberi gyengeségei, hanem az, hogy kimagaslóak, messze átlagon felüliek voltak erejűi és képességei. Igyekeztem tehát ezt a hús-vér ember alakját felidézni, főleg azok számára, akik életében nem találkoztak vele.

De mindenekelőtt néhány szót életéről, 1894-ben született, tehát most lenne 90 éves. Orvosi tanulmányait befejezve a Korányi Sándor vezette budapesti III. sz. Belklinikára került. Ez a klinika hazánkban egyedülálló belgyógyászati intézmény volt, élén az Európa-hírű klinikussal és tudóssal, Korányi Sándorral, Korányi tanítványai nemcsak a magyar belgyógyászat legkiválóbb képviselői voltak, de az általa teremtett „Korányi-iskola” sajátos irányzatot képviselt a magyar orvostudományban. Korányi a maga korában az az úttörő és előremutató felfogást képviselte, hogy a klinikus feladata a gyógyítás, oktatás magas szintű művelésén kívül az is, hogy aktívan résztvegyen a tudományos kutatómunkában.

Ebben a légkörben, kora legkiválóbb belgyógyászaiktól körülveve dolgozott Hetényi Géza egészen Korányi Sándor 1936-ban bekövetkezett kényszer nyugdíjazásáig, s a klinika megszűntetéséig, mely intézkedés a Horthy-kormányzat kulturpolitikai szegényfoltja volt és maradt. A felszabadulás után került sor egyéniségének tehetségének igaz kibontakozására, különösen 1947 után, amikor a szegedi egyetem I. sz. Belklinikájára nyert tanszékvezetői kinevezést. Ennek a klinikának irányításával, tanítványainak nevelésével, a gyógyító, oktató és kutató munka sokszínű és a korszerű követelményeknek megfelelő megszervezésével sikerült neki, mesterének nyomdokain haladva egy új, jogosan „Hetényi-iskolának” nevezhető orvosi gárdát kinevelnie. Tanítványai az ország

legkülönbözőbb kórházaiban foglalnak el vezető pozíciókat, s a kilenc egyetemi belgyógyászati tanszék közül négyet, ma is közvetlen munkatársai vezetnek. Érdekes módon mind a négyen vidéki egyetemen dolgoznak; a budapesti egyetem nemcsak Hetényit, de tanítványait sem hívta meg tanárai közé.

Esszükszavú életrajzi adatok mögött milyen ember húzódott meg? Milyen tulajdonságai avaták a maga korában a klinika orvostudomány hazai vezető egyéniségévé? Milyen különleges egyéni képességek tették lehetővé számára saját orvosi iskolájának kialakítását?

Hetényi Géza több volt annál, amit élelméiűnek szoktunk nevezni; bölcs ember volt. A nagy összefüggések, a fejlődés fő irányvonalai, a jövő építése kötötte le figyelmét; a mindennapi bosszúságok, a kicsinyes gáncsoskodások, a közepszerűek erőfeszítései, hogy a maguk szintjére kényszerítsék, hidegen hagyták. Ezeket az akadályokat nagy diplomáciai ügyességgel ugrotta át, s ha nem lehetett, hát megkerülte. Megtorpanni azonban sohasem láttuk. Iskolateremtő elképzelésének alapja a sokrétű, komplex érdeklődésű munkatársi gárda kialakítása volt. Bár ő maga előszeretettel foglalkozott a belgyógyászat egyes részterületeivel, kedvelte és elősegítette azokat a törekvéseket, melyekkel érdeklődésétől eltérő kutatási területeken próbáltak új eredményeket elérni. Tudta, hogy minél több szín van egy klinika orvosi és kutatói palettáján, annál élénkebbek ragyogóbbak ezek a színek, hisz a különböző munkacsoportok egymás közötti szükség-szerű érintkezése tágitja az egyébként a részterületekre irányított szakmai horizontot. Bár mindegyik munkacsoport működését figyelemmel kísérte, sohasem állította magáról, hogy mindenhez jobban ért, mint az adott kérdéssel foglalkozó tanítványa. Hiányzott belőle minden nagyképűség kiilementéseiben mindig alábecsülte irányító gondolatot ébresztő tevékenységét, mert tudta: „van mire szerénynek lennie”.

Ma, amikor a vezetői erényeket külön tudományág keretében oktatjuk, Hetényi Géza vezetési stílusa — ma úgy mondanám „kaderpolitikája” — gyakorlati tananyag lehetne. Személyes érzelmeit mindig alárendelte a klinika érdekeinek. A tehetség, a produkció, az orvosi képesség minősített mindenkit; ezek birtokosainak sok hibáját elnézte, míg aki nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, vagy bizalmával visszaélve félre akarta vezetni, azon egyszerűen keresztül nézett.

Nagy lelkesedést tudott kelteni munkatársaiban a tudományos munka iránt. Bármilyen ötletünk volt, vagy éppen megakadtunk vizsgálatainkban, mindig nyitva állott ajtaja előttünk. Valaki megfigyelte, hogy bármennyire le-történ vagy reményt vesztve lépett be valaki hozzá, mindig fellekesülve, új bizodalommal távozott.

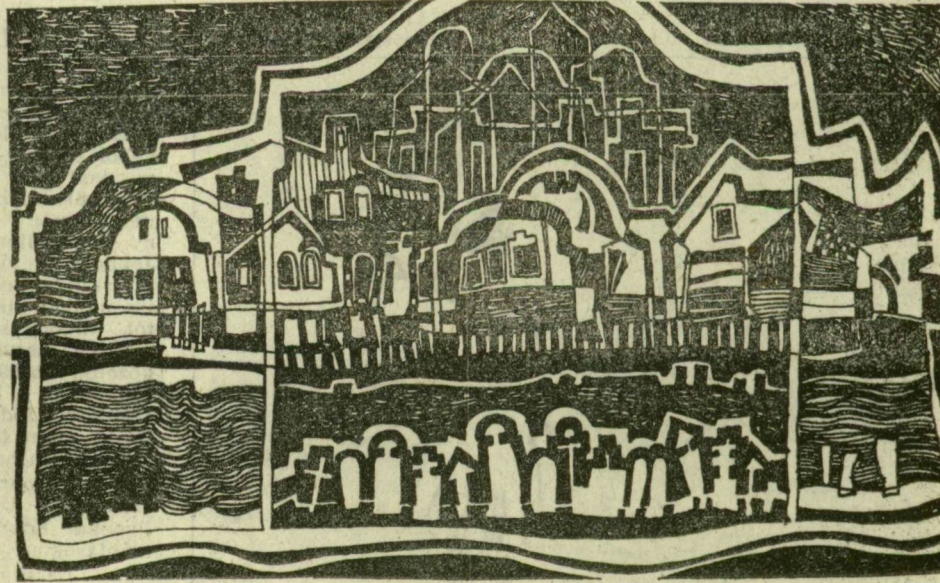
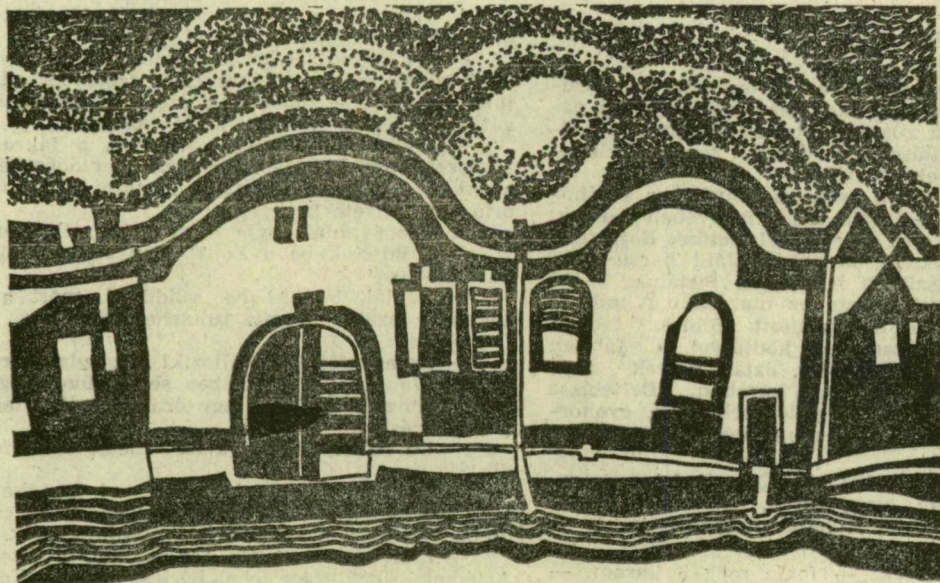
Magánéletét közvetlen munkatársai előtt is szinte kínai fallal zárta el, s ugyanolyan tapintattal viseltetett bármelyikünk családi problémáival szemben.

Mélységesen tisztelte az emberi méltóságot, ezt magának is megkövetelte, de ő is megadta mindenkinek, akivel csak kapcsolatba került. Egy évtized alatt hangos szóval nem róvott meg senkit, mégis hal-kan kimondott rosszálló megjegyzése ólomsúlyal nehezedett ránk. Méltóságteljes megjelenése és viselkedése mögött azonban sok humorérzés és néha szinte gyerekes csínytevési hajlam rejtőzött.

Korunk egyik sokat tárgyalt problémája a vezetők viszonya saját öregedésükhöz, fizikai és szellemi teljesítőképességük gyengüléséhez. Ezen a területen is „tananyag” lehetne felfogása és gyakorlata. Hatvanadik születésnapját ünnepelve válassz-beszédében mesteri módon vázolta fel előttünk azokat az észrevétlen változásokat, melyeknek a szemmel láthatókon kívül szellemi jelei is vannak. Ugyanakkor rámutatott a védekezés egyetlen fegyverére is: ez az állandó együttműködés a fiatalokkal, a velük való szellemi kapcsolat folyamatos fenntartása. Ez a kooperáció hozhatja az optimális eredményt: a tapasztalat, a széles látókör, az egészséges konzervatívizmus ötvözetét az újat könnyen befogadó, dinamikus fiatalokri vállalkozókedvvel és lendülettel. Mindig kész volt az újat befogadni; tudta, hogy a tudomány országútján nincsenek pihenőhelyek, állandóan előre kell haladni.

Tanítványaiival, egykori hallgatóival beszélgetve sokszor tapasztalom, hogy alakja szinte legendássá kezd kinőni magát; olyan mondásokat tulajdonítanak neki, melyeket ő is csak idézett, cselekedetet vagy állásfoglalást, melyet nem hajtott végre. De egyéniségéből, szelleméből fakadóan jellemző lehetne rá. Olyan ez, mint a patina, mely az idő múlásával még nemesebbé, szebbé teszi a művészi alkotást. Nevét egy kórház és két orvostudományi társaság évenként adományozott és alakját ábrázoló emlékerme őrzi, de emléke, emberi és orvosi varázsa frissen él mindazok szívében, akik ismerték őt, és élni fog mindaddig, míg ezek a szívek nem szűnnek meg dobogni.

VARRÓ VINCE

SZÜCS ISTVÁN KÉT GRAFIKÁJA